

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

[Prima pars]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

ipsius ductum desiderium. et intellexit deo placere. quod ille homo
consolaretur in amplexu pueri. Attende quod forte nonnulli risissent
fatui. videntes antiquum hominem gestare infantem in vasis et exul-
tatem. sed non erat symeon de hoc cure portabat ipse infantem
isachar est in puero puer gaudebat et exultabat. felix nimis fuit
iste symeon qui tantam consolationem meruit quae desiderauerunt
patriarchae et prophetae nec acceperunt. Secundo ponit deuota syme-
onis oratio: et benedixit deus gratias agens: quod quod ab antiquo
fuerat promissum nunc cernebat impletum. et dixit: nunc dimittis:
et dimittas: seruum tuum domine: bonus seruus desiderabat transire
de hoc mundo: sicut verbum tuum: quo mihi dixisti. non videbis
mortem nisi prius videas christum: in pace: et tranquillitate moriar
ex quo eu vidi: quod viderunt oculi mei salutare tuum: id est ihesus qui
salutare interpretatur. oculi carnis viderunt hominem. sed oculo men-
tis cognouit eum esse deum: quod scilicet salutare: passibile et pal-
pabile: ante faciem omnium populo: quia pro salute omnium gentium tale
dei salutare paratum est. ante faciem. quia in promptu est hoc sa-
lutare omnibus se presentans. sed differenter quod paratum est ad illu-
strationem gentium: et ad gloriam populi israel. Unde subdit paratum
est certe: lumen. et ut sit verum lumen: ad id est propter: reuelationem
gentium. ipse enim reuelatus est. Isa. 9. populus qui ambulabat in
tenebris vidit lucem magnam: et etiam paratum est ad gloriam ple-
bis tue israel: potest gloriari iudaeus populus quod ex ipso natus est
christus. et quod salus gentium ex ipso processit. sed quod melior est gentium
reuelatio quam gloriatio israel. ideo illa huic premitit. regem.

Domica in septuagesima Sermo xxvi

Imile est regnum celorum homini praefamilias
qui exiit primo mane aducere operarios in vineam suam
Mat. 20. Non est opus ad hoc laboriosum et graue.
quin expectatione mercedis alleuetur. dominus autem in
principio mundi posuit hominem in paradiso voluptatis. et opus
sibi indixit. non quidem laboriosum sed leue et delectabile. expul-
sus autem fuit homo suis demeritis. ab illo loco in mundum istum
miserimus. et graue ac laboriosum est illi opus impositum scilicet ie-
iunare. vigilare. plangere. macerare carnem. seipsum affligere. hoc to-
tum hoc erit delectabile considerata retributione eterne vite. De
ista autem operatione et retributione mercedis agit in presenti euange-
lio. in quo dominus assimilat statum ecclesie rei geste per quendam
praefamilias qui hora prima. tertia. sexta. nona. et vicesima con-
duxit operarios in vineam suam. qui cum sero factum esset iussit

singulis dare denariū. incipiens a nouissimis. murmurantibus
 vero prioribus. vni respondit q̄ non faceret ei iniuriam dū solue-
 ret conuentionis premiū. at vltimo faciebat gr̄am. quia sic sibi
 placebat tunc hanc similitudinem aptat p̄posito dicens. sic erunt
 nouissimi primi &c. Tria igit̄ sunt in hoc euangelio. p̄o p̄mittit̄
 opantiū vocatio diuersa. 2.º addit̄ mercedis retributio equata
 Cum sero aut̄ &c. Tercio subdit̄ similitudinis adaptatio congrua
 sic erunt nouissimi. In vocatione aut̄ eorū quinq; distinguntur
 hore. Ideo in prima p̄te quatuor facit. Primo enim tangit̄ voca-
 tio in hora prima. dicit ergo **B** Simile est regnū celoꝝ
 homini p̄familias: id est sise factum eueniet in regno celoz
 quale fuit illud. qđ quidam p̄familias fecit. Nota q̄ p̄ regnū
 celoꝝ duo possumus intelligere sc̄z p̄ntem eccliam. & statū p̄nie
 dicit̄ quidem p̄ns congregatio fidelium regnū celoꝝ p̄pter tria
 Primo q̄z p̄destinati sunt fideles ad regnū celoꝝ. vnde licet
 sint in mundo isto. non tamen a regno celoꝝ sunt aduene & pe-
 regrini. sed sunt oues sanctoz & domestici dei. licet em̄ aliq̄s de
 regno france in ipso regno nō sit corpalt̄. ad ip̄m tñ regnū
 p̄inet. 2.º q̄z tamet̄ q̄tum ad statum nō adhuc sint in ipso re-
 gno. virtute tñ caritatis diuine. ita vniunt̄ cum sanctis celestis
 patrie vt iam p̄ istam vnionez. & ipsi regnum celoꝝ dicantur
 Tercio diuitias et terrena contemnūt regna. p̄pter ipsū celoꝝ
 regnum. ipsi em̄ sunt d̄ quib; saluator dicit̄. Mat. 5. Beati inq̄t pau-
 peres spiritu. qm̄ ipsorum est regnū celoꝝ. Secdo status peni-
 tentie regnum celoꝝ dici potest. penitencia em̄ terrestrez hoīem
 celestem facit Mat. 3. P̄niam agite appropinquabit enim regnum
 celoꝝ. Et Mat. 11. dicit̄ q̄ regnū celoꝝ vim patitur & violen-
 ti rapiunt illud. Est em̄ p̄nia violentia quedam. qua duz nos
 metip̄os vnamus. regnū celoꝝ rapimus. Hec Grego **C**
 Nota q̄ homo iste p̄familias est deus pater qui homo dicit̄ nō
 p̄prietate substance h̄ pietatis affectu. d̄ enim hō. quia est hu-
 manus. & benignus mansuetus & misericors circa hoīes. Est aut̄
 p̄familias per creationē & p̄uidentiā. familia ipsius duplex ē
 una quidē celestis sancti sc̄z angeli quos ipse petenti creat̄ vir-
 tute. et mirabili sapia distingit̄ in tres yerachias. sup̄iorem. sc̄z
 mediam & infimā. vnāquanq; etiaz in tres diuisit̄ ordines. ista
 aut̄ familia innumerabilis est. Vñ Job. 25. Nunq̄t est numerus
 militū eius. Et Danie. 2. Milia milū ministrabant ei & decies
 centena milia assistebant ei. Secda aut̄ familia adhuc est in terra
 sancti viz hoīes quos velut pater creauit. gubernat et saluat.
D Deinde ostendit̄ in quo assimilāt̄ status ecclesie illi p̄f̄

Sermo

familias: qui exiit primo mane adducere operarios in vineam suam
vineam ista est regnum celorum illud de quo supradictum est. quod sig-
nat partem ecclesiam vel statum patrie. primo quidem ista vinea
ecclesia fidelium est. Isa. 4. vinea domus israel exercituum
est viri iuda germen delectabile eius. istius vinee vitis est christus
palmites vero sunt omnes electi. Ab abel iusto usque ad ultimum
electum. Unde saluator Jo. 15. Ego inquit sum vitis et vos pal-
mites. fuerunt boni palmites patriarche et prophete. secundum aposto-
li. fortes martires. delectabiles virgines. Vel vinea est facultas
boni operis que fit in nobis dum gratia operans sanat liberum ar-
bitrium. dumque illud adiuuat gratia cooperans. huius vinee du-
plex est opus. primum remotio mali per penitentiam. et operatio boni
per iustitiam. In hanc vineam ecclesie deus pater primo mane in
principio seculi mundi predicatores et alios fideles adduxit ut ope-
rarentur. Sunt enim secundum Gregorium. quinque etates ecclesie. Prima ab adam
usque ad noe. Secunda a noe usque ad abraham. Tercia ab abraham
usque ad moysen. Quarta a moysen usque ad aduentum christi. Quinta
ab aduentu christi usque ad finem mundi. qui igitur in prima etate fu-
erunt in laboribus ecclesie. signantur per eos qui primo mane sunt con-
ducti in vineam. Item nomine vinee status patrie intelligi potest. In
penitentia enim tanquam in vinea homines laboribus fatigantur. caloribus
estu aut vigilis debilitantur. siti arescunt. fame attenuantur. sed
tamen fructus vinee eos inebriat. qui enim vere penitent. quasi ebru-
us. nihil sentit aduersitatis istius mundi. vitis istius vinee anima
est. que plantatur per contritionem. foditur circa pedem per confessio-
nes ut manifestentur exteriorum radices et affectiones eius. plantantur
per abiectiones malorum actuum germinat per satisfactiones. et quia
opera penitentie grauissima sunt et difficillima. ideo ad palam. id est
ad christi adiutorium ligari ne deficiat. Sunt autem quinque eta-
tes quibus homines veniunt ad penitentiam. Prima etas est secundum Gregorium. pu-
ericia quidam enim veniunt ad vineam in hora prima que significat
etatem puericie. quales sunt qui in puericia intrant religionem.
Quidam in hora tertia que significat adolescentiam. Alii vero in hora
sexta que iuuentutem significat. nonnulli autem in senectute qui est hora
nona. quidam vero differunt usque ad veteranam et decrepitam eta-
tem que est hora. xi. In omnibus istis etatibus potest aliquis agere pe-
nitentiam. sed attendendum est. quod mora trahit periculum. et propter hoc dicitur
ecclesia. 5. Ne tardes conuertere ad dominum. et ne differas de die in diem
Deinde ponitur modus adductionis: conuentione autem facta cum operariis
ex denario diurno: fecit deus pro conuentione et pactum cum ope-
rariis. ut pro labore diurno denarium recipiant. dies autem ille laboris

est totus tempus vite cuiuslibet hominis. est enim tota nostra vita quasi unus dies. unde oportet operari donec dies est. veniet enim nox mortis in qua nemo poterit operari. **N**ota quod nomine denarii precium vite eterne intelligitur. habet enim denarius materiam preciosam formam speciosam et virtutem copiosam. sic gloria vite eterne. tam preciosa est ut nullo possit precio comparari quod si aliquo modo comparari debet. oportet ut totum quicquid habet homo det pro illa ipse enim est thesaurus quem qui invenit homo. vadit et vendit universa que habuit et emit illum. Unde dicit Dugos. regnum celorum tantum valet quantum habes. Item ipsa gloria habet formam speciosam circumferentem. ut figuratur ut nunquam deficiat et immutabiliter atinet regis regum ymaginem. quod videtur in Psalmo 33. de beatis. reges in decore suo videbunt. Item tertio habet virtutem copiosam. sicut enim denarius est quodammodo omnia virtualiter. quod quicquid homo vult pro denario habere potest. ita premium vite eterne atinet universa que desiderat anima. Unde Ambrosius in psalmo 25. ca. qui hoc bono fruetur. quid illi erit. et quid illi non erit. certe quicquid volet erit. et quicquid nolet non erit. ibi qui peccati erunt bona corporis et anime que nec oculus vidit nec auris audivit. nec cogitavit cor hominis. unde homines multi prudenti deberent uti consilio. vendere se pro pauperibus hanc bona pauca terrena que possident ut denarium vite eterne acciperent. qui nunquam deficiat. Ille est ille denarius quem homines desiderant habere in bursa qui nunquam deficiat. vel denarius est commune gaudium beatorum. **¶** Deinde sequitur: misit eos in vineam suam: misit si sumus in vineam domini. Et quatuor nobis consideranda sunt. primo ne de vinea exeamus per infidelitatem. sic heretici de qui bo. i. Joh. 2. Ex nobis prodierunt. sed ex nobis non erant. Item secundo attendendum est ne male operemur. peccando sed mortaliter. tale enim opus non requirit deus in sua vinea. sed retorquet malum opus in caput operantis. Item tertio videndum est ut opus divinum bene operemur. Unde apostolus. Dum tempus habemus operemur bonum. Item Quarto cavendum est ne cum negligentia et tarditate bonum operemur. **¶** Dicitur. 48. Maledictus qui facit opus dei fraudulentum. Secundo ponitur secunda operantis vocatio: et egressus circa horam tertiam hora tertia fuit tempus illud a noe usque ad abraham. vel hora tertia est etas adolescentie. tunc enim homo crescit in robore: vidit alios stantes in foro oculos: magnam partem est ociositas. Est enim doctoris ois vicij. Eccl. 33. multa malitiam docuit ociositas. **¶** Nota secundum Gregorium. Foris est quicquid est extra ecclesiam. vel dici potest. quod foris est mundus iste. In isto foro anime hominum venales exponuntur mercatores duo sunt. scilicet deus et diabolus. Quidam autem sic ceci

Sermo

sunt vt vendant aiam ppaz diabolo p vili precio qz p modica pntis vite delectatione. quales sunt luxuriosi ⁊ gulosi. quidaz vero vendunt aiam p fallacis hui⁹ mundi diuicijs sicut avari Eccl. 10. Auaro nihil celestius. hic em̄ aiam suam facit venalez Quidam vero vendunt aiam p honoribus transitorijs ⁊ gloria mundi. sicut supbi. istas aias emit diabolus vt sint lingua ignis inferni. vnde cū eos emit in fornacem ignis inferni eos eiat. talem mercatorem fugiamus et vendamus aias nostras xpo qui nos compat sanguine suo precioso. et cū emerit ducit ad patriam celestem Videns aut̄ dñs alios stantes ociosos misit eos ad opus. vnde sequit̄: ⁊ dixit illis: qui stabant ociosi: ite ⁊ vos in vineam meā: i. ite libere ⁊ non coacti sitis cōgregatione fidelium ⁊ nūo penitentiu: ⁊ qd iustum fuerit dabo vobis: non cōponit cū illis de precio sed tñ pmittit qd iustū fuerit illis dare. qz ipse retribuet vnicuiqz s̄m opera sua. Tertio simul ponit vacatio oparioꝝ in sexta ⁊ nona hora: itez autem exiit circa sextam ⁊ nonā horam: ⁊ inuenit adhuc ociosos in foro: ⁊ fecit s̄l̄r: mittens eos in vineaz. mittunt̄ fideles in vineā ecclesie sexta ⁊ nona hora tpe illo. qd fuit ab abrahaz vsqz ad moysen. ⁊ a moysen vsqz ad xpm. Itē in vinea pnie eisdem horis mittunt̄ qui penitent tpe iuuentutis et senectutis. Quarto tangit quinta vocationis hora circa vndeimā exiit ista est hora a xpo vsqz ad finem seculi. Est etiam tpus etatis decrepite: ⁊ inuenit alios stantes: sed ociosos. ⁊ dixit illis qñ oburgando ⁊ reprehendendo: quid hic statis tota die ociosi: reprehenduntur qui diem aliquā absqz bono ope transire pmittunt vnde legitur qd cū Titus vna die nihil virtuosuz egisset. circa horam vesptinā stristatus cū suspirio dixit astantibus. Deu me amici hanc diem per didi: dicunt ei. qz nemo nos aduxit: oftime dicunt. nemo nos cōduxit. nullus em̄ vineam dñi ingreditur nisi cōductus a deo. qz vt dicit ap̄lus. non est volentis nec cōcurrentis. h̄ totum est miserentis dei: dixit eis. Itē et vos in vineam meā. Isti qui hora. xi. mittunt̄ in vineam fuerit apli ⁊ gentiles. Consideranduz est at̄ q̄ta sit liberalitas dei. qui vt occasio nē habeat p̄miandi etiā. xi. hora oparios mittit in vineā

Secunda pars

Secundo cū d. Cum sero at̄ factum esset: tangit mercedis retributio equata. vbi quatuor tangunt. Primū est cōmissio solutionis faciende vbi pmittit hora vniuersa: cū autē sero factū esset. sero s̄m Rabannz est